

Titel: Overvågning af hedelærke <i>Lullula arborea</i> som ynglefugl			
Dokumenttype: Teknisk anvisning	TA. nr.: A175	Version: 1	Oprettet: 14.02.2018
Forfatter: Thomas Eske Holm Aarhus Universitet	Gyldig fra: 01.03.2018		
	Sider: 7		
	Sidst ændret: 02.2018		
TA henvisninger			

0 Indhold

1 Indledning	2
2 Metode	2
2.1 Tid, sted og periode.....	2
2.2 Udstyr	3
2.3 Procedure.....	3
2.3.1 Stam- og kortdata	3
2.3.2 Observationer og feltskema.....	3
3 Databehandling	4
4 Kvalitetssikring	4
4.1 Kvalitetssikring af data og dataaflevering.....	4
5 Referencer	5
6 Bilag	5
6.1 Feltskema	5
7 Oversigt over versionsændringer.....	7

Udgået dokument

1 Indledning

Formålet med denne tekniske anvisning (TA) er at angive en kvalitetssikret, standardiseret og reproducerbar metode til at gennemføre overvågningen af ynglende hedelærke.

Hedelærke yngler i åbne, sandede områder med lav vegetation. Der skal være bar jord med spredt vegetation, men også små buske og træer til sangposter. Arten yngler således på heder, klitheder og i ryddede områder af nåleskove eller i juletræsbeplantninger. I særdeleshed nyplantede fyrreskove på 2-3 år synes attraktive for arten. De danske hedelærker er trækfugle, som overvintrer i Sydvesteuropa.

Arten er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivets Bilag 1.

2 Metode

Overvågning af hedelærke foretages gennem optælling af ynglepar beliggende i de EF-Fuglebeskyttelsesområder, hvor arten er på udpegningsgrundlaget.

Overvågning af hedelærke er kategoriseret som Intensiv 1. Intensiv 1 står for opsøgende overvågning af artens bestandsstørrelse. Overvågningen består af en basisovervågning, der har til formål at følge udviklingen i artens yngleforekomst i de EF-Fuglebeskyttelsesområder, hvor arten er på udpegningsgrundlaget.

På feltskemaet til overvågning af hedelærke (bilag 6.1) er der fortrykte felter til angivelse af de parametre, der skal overvåges.

2.1 Tid, sted og periode

Hedelærke eftersøges hvert andet år (2018 og 2020).

Overvågning af arten gennemføres primært ved lytning af territoriehævdende hanners sang i perioden 10. marts – 31. maj. Arten er særlig sangaktiv ved solopgang og om natten. Dage med vedvarende regn, tåge eller stærk blæst er uegnede til feltobservationer og skal undgås.

Lokaliteter, der undersøges for ynglende hedelærke, består af kendte ynglelokaliteter for arten samt potentielle ynglelokaliteter. Potentielle områder udgøres af heder, klitheder og ryddede områder i nåleskove, gerne med nyplantning af nåltræer.

Ynglepar der observeres i forbindelse med anden overvågning uden for det fastsatte overvågningsvindue (10. marts til 31. maj) kan medtages såfremt forekomsten kan henføres til sikre eller sandsynlige ynglepar.

2.2 Udstyr

Ved optælling medbringes håndkikkert (7-12 X forstørrelse). Derudover medbringes GPS, kompas, kort eller ortofoto til positionering af observationer, feltskema og skriveredskaber eller felttablet.

2.3 Procedure

2.3.1 Stam- og kortdata

Inden ynglesæsonen udarbejdes en oversigt over relevante ynglelokaliteter. Oversigten udarbejdes på baggrund af den lokale viden, suppleret i rimeligt omfang med viden om hedelærkes forekomst i Danmark herunder offentliggjorte artikler, atlaskortlægning og DOFbasen, eller kontakter til lokale. Oversigten holdes løbende ajourført og danner grundlag for følgende års overvågninger af arten.

Ynglelokalitetens stednavn, inventør, indsamlingsformålg dato registreres på feltskema (bilag 6.1). Hvis ynglelokaliteten ikke har et officielt stednavn som fremgår af kort fra Geodatastyrelsen, navngives ynglelokaliteten med henvisning til nærmeste stednavn, fx "Nyplantet fyrreplantage 2 km øst Nimtofte (hedelærke)".

Arealet på lokaliteten, hvor arten eftersøges, indtegnes som polygon på feltkort (landkort eller ortofoto) til efterfølgende registrering i Naturdatabasen. Såvel positive observationer som 0-observationer på egnede ynglelokaliteter registreres i Naturdatabasen.

2.3.2 Observationer og feltskema

Hele fuglebeskyttelsesområdet gennemgås systematisk på orthofotos og alle umiddelbart velegnede yngleområder udvælges til feltbesøg. Det er vigtigt hele tiden at være opmærksom på, at overvågningen foregår inden for afgrænsningen af fuglebeskyttelsesområdet.

Observationer af hedelærke markeres på feltkortet med bemærkninger om adfærd og udseende, som indikerer at fuglen er i færd med en ynglecyklus. Evt. redefund markeres ligeledes på feltkortet. Ud fra de indsamlede oplysninger gives en samlet vurdering af, om der er tale om et sikkert eller sandsynligt ynglepar.

Yngleforekomster opgives i sikre eller sandsynlige ynglepar. Definitionerne på disse kategorier følger med enkelte tilføjelser Grell (1998):

Sikkert ynglefund:

- Fund af frisk brugt rede fra samme år
- Gamle fugle der bærer ekskremetsække i næbbet
- Gamle fugle, der flyver til og fra rede under omstændigheder, der tyder på, at reden er besat
- Rede med æg eller friske æggeskaller

Sandsynligt ynglefund:

- Syngende, stationær han hørt i ynglesæsonen
  - Fugle der tilsyneladende hævder territorium
  - Parringsadfærd
  - Redebyggende fugle
  - Fugle, der samler redemateriale eller ses med redemateriale i næbbet
- Hvis arten ikke yngler på den undersøgte lokalitet skrives "0" under "Antal ynglepar i område (polygon)".

Det overvågede areal indtegnes på kort til digitalisering som polygon i Danmarks Naturdata.

3 Databehandling

Data fra feltskemaet (Bilag 6.1) overføres til indtastningsfladen for "Ynglefugle, samlegruppe" i NaturAppl (programmet downloades fra Miljøportalens hjemmeside).

Hvis lokaliteten har været overvåget før, anvendes så vidt muligt samme polygon som sidst. Vælg "Kopier fra eksisterende sted" i NaturAppl.

Vejledning til NaturAppl m.m. Findes på Miljøportalens hjemmeside: <http://www.miljoportal.dk/Dokumenter%20alle/Vejledning%20til%20NaturAppl.pdf>

Registrering af hedelærke, som FDC-Bio måtte gøre under overvågnings- eller forskningsaktiviteter, vil være til rådighed for Miljøstyrelsen

Ved indtastning i databasen overføres det overvågede område fra feltkort til databasen.

4 Kvalitetssikring

4.1 Kvalitetssikring af data og dataaflevering.

Den datatekniske anvisning for kvalitetssikring af terrestriske NOVANA-data i Naturdatabasen omfatter kvalitetssikringsprocedurer for selve indtastnings- og redigeringsprocessen samt det videre forløb i forbindelse med godkendelse af data.

Se den datatekniske anvisning her:

http://bios.au.dk/fileadmin/bioscience/Fagdatacentre/Biodiversitet/DN01_Naturdata.pdf

5 Referencer

Grell, M.B. 1998. Fuglenes Danmark. – Gads Forlag. 825 s.

6 Bilag

6.1 Feltskema

Bilag 6.1 se næste side

Udgået dokument

BILAG 6.1

Ynglefugle, samlegruppe - Hedelærke

Version 1 gældende fra 01.03.2018

Stamdata

Dato:

Indsamlingsformål:

Inventør:

Kortdata

Stednavn:

Det undersøgte/overvågede område indtegnes på kort til senere registrering som polygon i Danmarks Naturdata.

Overvågningsdata

Antal ynglepar:

Sikkert

Sandsynligt

Par ialt

Bemærkninger

7 Oversigt over versionsændringer

Version	Dato	Emne:	Ændring:
1	14.02.2018	Intensiv 1	Overvågningen er ændret fra Ekstensiv til intensiv 1. Arten overvåges nu kun i de fuglebeskyttelsesområder hvor den er på udpegningsgrundlaget.

Udgået dokument